

Politiarbeid på stedet

En teoretisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2017

Kand.nr: 206

Antall ord: 6491

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling.....	3
1.2 Avgrensning	4
1.3 Begrepsavklaring.....	4
2.0 Metode	5
2.1 Valg av metode.....	5
2.2 Valg av litteratur.....	6
3.0 Teori og drøfting	8
3.1 Politiarbeid på stedet	8
3.1.1 Bakgrunn for en ny arbeidsmetodikk.....	8
3.1.2 Fundamentet starter med den første enheten på åstedet	8
3.1.3 Første enhet på åstedet i Norge.....	9
3.2 Utfordringer knyttet til arbeidsformen	11
3.2.1 Relasjonelle forhold.....	11
3.2.2 Tilgjengelige teknologiske hjelpemidler	12
3.2.3 Rettsikkerheten.....	14
3.2.4 Yrkeskulturen	17
4.0 Avslutning	18
5.0 Litteraturliste	21
5.1 Selvvalgt pensum.....	23

1.0 Innledning

«Det arbeides med å legge til rette for at mer politiarbeid skal kunne utføres av den enkelte politipatrulje på stedet, ikke minst for å oppnå en mer effektiv oppklaring av saker. En slik utvikling forutsetter blant annet nye samarbeids- og samhandlingsformer og teknologisk støtte. Større innsats på stedet vil kunne lette arbeidet og frigjøre kapasitet, og antas også å kunne gi en bedre polititjeneste overfor innbyggerne, for eksempel ved at vitner kan avgi forklaring på stedet fremfor å måtte møte til avtale senere» (Justis- og beredskapsdepartementet, 2015, s. 15).

1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

Temaet for denne bacheloroppgaven er arbeidsformen «*politiarbeid på stedet*» (PPS). Arbeidsformen PPS er aktuelt og interessant. Gjennom mitt praksisår på Stovner politistasjon fikk jeg øynene opp for denne arbeidsformen, da PPS er et prioritert satsingsfelt i den operative tjenesten. Arbeidsformen innebærer at patruljen skal utføre og ferdigstille flere oppgaver på stedet. Dette skal patruljen gjøre ved å forbedre utnyttelsen av teknologi og gjennom å sørge for gode rutiner for samarbeid, oppfølging og tilbakemelding. Arbeidsformen er en del av politiets operative ordenstjeneste og er allerede iverksatt ute i distriktene (Bjerknes & Fahsing, 2017, s. 379).

Innledningsvis tok jeg utgangspunkt i et utdrag fra proposisjon 61 for å synliggjøre arbeidsformens forankring i politiske behov for mer effektivt politiarbeid på stedet. Proposisjon 61 beror seg på hvilke omstruktureringer regjeringen ønsker at politiet skal ta for seg i retningen mot en moderne og handlekraftig organisasjon. Dette for å forebygge og bekjempe kriminalitet i større grad enn tidligere (justis- og beredskapsdepartementet, 2015, s. 5).

Arbeidsformen politiarbeid på stedet har fått mye oppmerksomhet den siste tiden. Dette skyldes blant annet politiets økte innsats med etterforskningsarbeid på stedet, i tillegg til at arbeidsformen er en del av den omdiskuterte nærpolitireformen som ble iverksatt 2015. Politiarbeid på stedet skal gjøre det mulig å løse flere oppgaver på stedet. Dette betyr ikke nødvendigvis merarbeid for patruljen. Tvert imot skal det bedre kvaliteten i tillegg til å effektivisere politiarbeidet. Arbeidsformen skal bidra til en helhetlig gevinst for organisasjonen og publikum ved at saksbehandlingstid og etterarbeid reduseres i betydelig

grad. Utgangspunktet for metoden er at den starter med patruljen som sikrer spor, gjennomfører åstedsundersøkelser, sjekker opplysninger via nettbrett og tar avhør og sikrer lydopptaket (Skarpenes, 2015). Det er dog utarbeidet lite kritikk knyttet til arbeidsformen PPS. Med dette som utgangspunkt har følgende problemstilling for oppgaven blitt definert:

Hvilke utfordringer kan «politiarbeid på stedet» forårsake?

I problemstillingen vektlegges ordet «*kan*» da oppgaven baserer seg på *mulige* utfordringer ved PPS. Problemstillingen er utarbeidet med utgangspunkt i den samfunnsøkonomiske analyserapporten fra POD (2015). Rapporten oppsummerer kun noen få sentrale utfordringer til arbeidsformen med dagens situasjon. I oppgaven ønsker jeg å belyse flere aktuelle utfordringer ved PPS.

1.2 Avgrensning

Tiden til rådighet og størrelsen på oppgaven gjør det nødvendig å avgrense innholdet. Av den grunn vil ikke den omdiskuterte nærpolitireformen fra 2015 bli diskutert. Heller ikke det at PPS beror seg på kunnskapsbasert politiarbeid vil vektlegges. Fokuset ligger på utfordringene knyttet til arbeidsformen, selv om fordelene også berøres i noen grad som en naturlig del av diskusjonen.

I den første delen av oppgaven vil metodebruk bli introdusert. Deretter vil relevant teori om politiarbeid på stedet bli redegjort for samt gått i dybden av. Tatt i betraktning det teoretiske grunnlaget oppgaven beror seg på, vil jeg videre svare på forskningsspørsmålet. Her vil jeg drøfte aktuelle utfordringer knyttet til PPS, hvorav utfordringene knyttes til fire valgte hovedtemaer, herunder: relasjonelle forhold (publikumsservice), tilgjengelige teknologiske hjelpemidler, rettsikkerhet og yrkeskultur.

1.3 Begrepsavklaring

De første ankomne politibetjentene på et åsted kalles for First Officers Attending (FOAs) eller First Responders (FRs). Tilsvarende på norsk vil være første enhet på åstedet eller første patrulje på stedet (Monckton-Smith, Adams, Hart & Webb, 2013, s. 39). Begreper som brukes for beskrivelse av den første politiinnsatsen er politiarbeid på stedet (PPS), etterforskningens initialfase, første enhet på åstedet eller straksetterforskning (Bjerknes & Fahsing, 2017, s. 21).

Systemet for fellessøk i politiets systemer slik som PO, STRASAK og SSP kalles for Agent. Politiet kan enkelt foreta raske søk ved agentsøk, men man må ofte foreta ekstrasøk fordi systemet ikke søker i alle systemene (Bjerknes & Johansen, 2009, s. 135).

Politioperativt system (PO) brukes i operativ polititjeneste som fører oppdrag og oppdragsløsningene fortløpende som en vaktjournal (Bjerknes & Johansen, 2009, s. 140).

Straffe- og politiopplysningsregisteret (SSP) inneholder informasjon om personer som er eller har vært siktet eller er domfelt (Bjerknes & Johansen, 2009, s. 142).

Straffesaksregisteret (STRASAK) er et landsdekkende register med opplysninger som inneholder anmeldte forhold, herunder sakstype, modusopplysninger, gjerningsadresse, anmeldte personer, fornærmede, vitner osv. (Bjerknes & Johansen, 2009, s. 142).

Yrkeskultur kan beskrives som en felles måte å se seg selv, virkeligheten og arbeidet. Betydningene og verdiene fra dette utvikler en akseptert måte å gjøre en oppgave, samt felles normer for rett og galt (Granér, 2004, s. 39-40).

2.0 Metode

2.1 Valg av metode

Metode kan defineres som en fremgangsmåte for hvordan en bør gå til verks for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap (Dalland, s. 93). Av hensyn til min problemstilling var det mest naturlig å anvende teoretisk metode, noe som innebærer kartlegging av forskningsbasert litteratur gjort på bestemte områder. Oppgaven beror seg på andres forskning som støtter både kvalitative og kvantitative undersøkelser. Det har ikke vært utarbeidet så mye relevant forskningsbasert litteratur om utfordringene knyttet til politiarbeid på stedet. I tillegg har det vært vanskelig å finne relevant litteratur om tema. Dette har medført at jeg har brukt mye tid på å finne relevant litteratur som jeg kunne anvende i oppgaven.

Dalland (2012) definerer kildekritikk som både å vurdere og kategorisere den litteraturen som er benyttet. Jeg har reflektert og forholdt meg kritisk rundt hvilke kilder som er brukt i oppgaven. Her har jeg vurdert relevans, holdbarhet og gyldighet som har egnet seg til oppgaven (s. 72). Fundamentet i oppgaven skal basere seg på teori, slik at det har vært nødvendig for oppgaven å presentere dette på en troverdig og pålitelig måte. Som et resultat

anser jeg de utvalgte litteraturkildene i oppgaven som relevante for å besvare problemstillingen.

I oppgaven har jeg vært bevisst på min egen forforståelse. Dalland (2012) hevder at man alltid har med seg en forhåndsbestemt mening inn i det man ønsker å undersøke. Med utgangspunkt i dette har jeg reflektert over mine egne forutinntatte holdninger da disse kan påvirke tolkningen av litteraturen jeg har fordypet meg i. Under min studieperiode ved politihøgskolen, og da særlig praksisåret fikk jeg høre mye positivt omkring PPS. Min personlige mening er at arbeidsformen bidrar til at patruljen får flere muligheter å benytte seg av, samt at den gir gunstige gevinster for både organisasjonen og publikum. På tross av dette har jeg likevel forsøkt å forholde meg så objektiv som mulig uten at oppgaven blir farget av holdningene mine. En objektiv tilnærming i oppgaven reduserer muligheten for at mine meninger og holdninger påvirker oppgavens innhold i en subjektiv retning (s.117-118).

2.2 Valg av litteratur

Jeg anså det noe krevende å finne relevant litteratur til arbeidsmetodikken politiarbeid på stedet. Dette kan være en følge av at PPS er en relativt ny arbeidsform som er i stadig utvikling. Likevel, med riktige nøkkelpersoner og etter mange søk fant jeg relevant forskning.

I forberedelsesfasen tok jeg kontakt med Mette Skjæret som jobber i politidirektoratet. Hun er en av personene med hovedansvar for arbeidsmetodikken politiarbeid på stedet. Jeg fikk tilsendt to forskningsbaserte tekster av en kollega av Skjæret på mail. Dette bidraget har hatt stor betydning for oppgaven.

Deretter brukte jeg Google Scholar for å finne relevant forskningsbasert litteratur om temaet. Søkeordene jeg brukte var «PPS» og «etterforskningspatrulje». Videre i utvelgelsen av forskningsbasert litteratur brukte jeg phs bibliotek sin database, slik som søkemotoren ORIA. I søkefeltet på ORIA benyttet jeg med søkeordene: «First Responder», «First Officers Attending», «politiarbeid på stedet». Jeg fant ut at søkeordene var for snevre og måtte bli mer generelle.

I og med at politiarbeid på stedet er oppgavens hoveddrømme beror den seg på en forenklet samfunnsøkonomisk analyse av politiarbeid på stedet. Rapporten baserer seg på erfaringer og mulige virkninger av arbeidsformen på bakgrunn av funnene fra pilotprosjektet (POD, 2015).

Jeg har hatt et kritisk syn på analysen fordi den er utarbeidet av POD, som er et forvaltningsorgan underlagt av justis- og beredskapsdepartementet og er det øverste ledelsesnivået i politiet. Svakheten med analyserapporten er at den i hovedsak kun baserer seg på funn fra pilotprosjektet og ikke annen forskning. En annen ulempe ved analysen er at den ikke belyser publikums opplevelse av PPS. Likevel har jeg valgt å bruke analyserapporten fordi den har gitt oppgaven den dybden den trengte for å drøfte aktuelle utfordringer til arbeidsformen.

Boken ”*Introducing Forensic and Criminal Investigation*” (Monckton-Smith et al., 2013) og artikkelen ”Houston’s Investigative First Responder Projec” (Kenney, White & Ruffinengo, 2010) har vært to viktige bidrag for å belyse bakgrunnen for fokuset på opplæring av politibetjenter til PPS. Begge tekstene poengterer viktigheten med tidlig iverksettelse av etterforskning på stedet for gunstige gevinster.

Videre har boken ”*Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis*” av Bjerknes og Fashing gitt oppgaven den dybden den trengte for å drøfte ulike utfordringer knyttet til etterforskning på stedet. I kapittel 12 fikk jeg god innsikt i straksetterforskning på stedet, mens kapittel 3 belyste aktuelle utfordringer ved etterforskning. Funn fra boken ble supplert med andre studier for å belyse mulige utfordringer ved etterforskningsarbeid på stedet (Bjerknes og Fashing, 2017).

Liv Finstad har skrevet boken ”*Politiblikket*” som har vært et viktig supplement til oppgaven, og da særlig kapittel 5 og 7. Finstads forskning setter et analytisk søkelys mot politiarbeidet og politirollen. Boken er basert på undersøkelser av ordenspolitiet i Oslo gjennomført ved deltakelse, observasjon og intervjuer. Oppgaven tar i bruk flere av funnene fra studien til Finstad for å belyse aktuelle utfordringer ved politiarbeid på stedet (Finstad, 2000).

Doktoravhandlingen ”*patrullerande polisens yrkeskultur*” av Rolf Granér har vært et viktig bidrag, og da særlig kapittel 2 (*begreppet yrkeskultur*) og 5 (*Variationer i yrkeskulturen*). Granérs avhandling gir god innsikt i operativ politikultur og hvilke utfordringer som finnes omkring dette. Oppgaven trekker frem noen av funnene til Granér for å beskrive de yrkeskulturelle utfordringene politiarbeid på stedet kan støte på (Granér, 2004).

3.0 Teori og drøfting

3.1 Politiarbeid på stedet

3.1.1 Bakgrunn for en ny arbeidsmetodikk

I følge artikkelen til Kenney, White & Ruffinengo (2010) hadde forskning på slutten av 1970-tallet oppdaget to pågående problemer med etterforskning av kriminalitet. For det første var arbeidet som ble gjort av etterforskere lite effektivt. For det andre var det en misforstått rolle for de patruljerende politibetjentene i forhold til deres oppgave i etterforskning av kriminalitet (s. 136-137). I samme periode evaluerte RAND Corporation etterforskningsarbeidet på nasjonalt nivå. Evalueringen fant ut at etterforskningsarbeidet som ble gjort var overfladisk, rutinemessig og ikke-produktivt. Den viste blant annet at kun 30 % av alle anmeldte boliginnbrudd ble etterforsket. Dette ble senere bekreftet fra Police Executive Research Forum (PERF) som fant liknende funn i sin studie (Kenney et al., 2010).

Som et resultat av disse problemene forsøkte Houston police department (*HPD*) å forbedre sin egen effektivitet og kapasitet i etterforskning av kriminalitet. Dette ble gjort ved å undersøke etterforskning utført av første enhet på åstedet «*Investigative First Responder*» (*IFR*). Det ble iverksatt et pilotprogram tidlig 2007, sammensatt av 45 politibetjenter. Politibetjentene fikk spesialopplæring som gjorde de i stand til å ta ansvaret for den første fasen av etterforskningen. IFR-prosjektet var inndelt i to overordnede mål. For det første skulle prosjektet forbedre kvaliteten i etterforskningsarbeidet som ble gjort. Det andre hovedmålet var å øke etterforskningskapasiteten gjennom å gi IFR-offiserer mer kompetanse og kunnskap i etterforskningsarbeidet. Samtidig ble viktigheten med første enhet på åstedet (*IFR*) sitt etterforskningsarbeid satt i sentrum (Kenney et al., 2010).

3.1.2 Fundamentet starter med den første enheten på åstedet

Hawthorne (1999) legger vekt på at et godt fundament for etterforskning starter med de første politibetjentene som kommer på åstedet (s. 12). Monckton-Smith et al. (2013, s. 39) og James & Nordby (2005, s. 171) hevder i sine bøker at det ofte er en uniformert politibetjent som kommer på et åsted først, og ikke en etterforsker eller en kriminaltekniker. Den første patruljene på stedet (*FOAs* eller *FRs*) er de eneste menneskene som ser åstedet i sin «*originale tilstand*». Handlingene som første patrulje på stedet foretar har stor betydning for den videre etterforskningen av saken. For eksempel å sikre bevis, sikre åstedet for

kriminaltekniske undersøkelser, ect. (James & Nordby, 2014, s. 46). Det er bare i sjeldne tilfeller at etterforskeren i saken er den første responderende på åstedet (James & Nordby, 2005, s. 171).

Tidligere var det vanlig å tenke at ordenspolitiet ikke hadde en stor rolle i etterforskning av straffesaker. Ordenspolitiet har ikke i stor nok grad blitt ansett som en viktig aktør innenfor etterforskningsarbeidet. Det var etterforskerne som ble ansett som betydningsfulle aktører i forbindelse med etterforskningsarbeidet. Forskning viser likevel at vi undervurderer verdien av ordenspolitiets (FOAs) første fase av etterforskningsarbeidet, og overvurderer etterforskerens verdi i oppfølging av etterforskningsarbeidet (Monckton-Smith et al., 2013, s. 39).

Videre har forskning vist at arrestasjoner sjeldent var et resultat av spesielle etterforskningsferdigheter, men resultatet av handlingene til første enhet på åstedet (FOA) eller at vitne eller offer kjente gjerningspersonen. På bakgrunn av denne forskningen utvidet man rollen som ordenspoliti ved å tilføre mer etterforskningstrening for å oppnå bedre resultater i etterforskningsarbeidet (Monckton-Smith et al., 2013, s. 39). RAND- forskere fant også liknende funn i sin studie. De viste til at det ikke var mer enn 2,7 % av alle etterforskningssakene som måtte løses ved bruk av spesielle teknikker av etterforsker tidlig i etterforskningen. Mens de resterende 97,3 % av alle etterforskningssakene ville bli løst så lenge rutine for etterforskning var gode. Som følge av dette anbefalte RAND-evalueringen at ordenspolitiet burde opplæres til «generalister innen etterforskning» for å være i stand til å utføre etterforskningsarbeid med bedre kvalitet. Dette ville øke sannsynligheten for effektiv saksbehandling (Kenney et al., 2010, s. 139).

3.1.3 Første enhet på åstedet i Norge

I Norge implementerte Politidirektoratet «politiarbeid på stedet» som et prosjektarbeid sammensatt av en arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen ble satt sammen av forskjellige sentrale aktører innenfor politietaten. Arbeidsgruppen har bl. a. hentet erfaringer fra funnene som Houston police department fant i sin undersøkelsen av «*Investigative First Responder*».

Det ble gjennomført pilotprosjekt med politiarbeid på stedet i tre driftsenheter i 2014. De tre driftsenhetene som gjennomførte pilotprosjektet var Stavanger politistasjon (*Rogaland politidistrikt*), Tønsberg politistasjon (*Vestfold politidistrikt*) og politiet i Målselv-regionen (*Troms politidistrikt*). Det var et samarbeidsprosjekt mellom politidistriktene, og merverdiprogrammet og endringsprogrammet i politidirektoratet (POD, 2016).

På bakgrunn av funnene i evalueringen av de tre pilotprosjektene med politiarbeid på stedet utarbeidet arbeidsgruppen en forenklet samfunnsøkonomisk analyse. I analyserapporten fremkommer det at arbeidsgruppen har definert følgende mål for politiarbeid på stedet (POD, 2015, s. 10):

- Løse flest mulig oppgaver så tidlig som mulig i prosessen
- Løse flest mulig oppgaver så raskt som mulig
- Løse oppgavene med god kvalitet
- Utnytte tilgjengelig teknologi
- Bidra til en mer enhetlig og standardisert polititjeneste
- Bidra til systematisk kunnskapslæring i etaten

Hensikten med pilotprosjektet var på daværende tidspunkt å prøve ut hvilke arbeidsoppgaver som egnet seg for patruljen å utføre. Evalueringsrapporten fra POD (2015) anbefalte at disse oppgavene ble videreført:

- Søk og føring i politiets systemer på mobil enhet
- Avhør på stedet på lyd
- Faste tilbakemeldingsmøter
- Sporsikring
- Etterforskningspatrulje
- Prioritering av innkomne straffesaker

Som følge av evalueringsrapporten fra POD ble alle oppgavene innført i de tre politidistriktene i 2015. Det ble besluttet nasjonal innføring av prosjektet for 2016. I skrivende stund er politiarbeid på stedet allerede iverksatt ute i den operative polititjenesten, med gode resultater. Media har formidlet en god del positivt omdømme om PPS. Dette har bidratt til å gjøre arbeidsformen mer opplyst i både befolkningen generelt og politi-Norge.

Politiorganisasjonen har i forbindelse med politireformen hatt stort fokus på politiarbeid på stedet. Alle polititjenestemenn som jobber operativt skal ha godkjent kurs med arbeidsformen PPS. Kurset innebærer tre dagers praktisk opplæring. I tillegg skal de individuelt gjennomføre fem lydavhør og en åstedsundersøkelse på stedet, og gjennomføre en e-læringstest før de får kompetansebevis. I skrivende stund er opplæringen av PPS allerede i full gang tatt inn som en del av undervisningen på politihøgskolen.

3.2 utfordringer knyttet til arbeidsformen

Med utgangspunkt i metodebruk og teorigrunnet vil jeg nå gå i gang arbeidet med å svare på forskningsspørsmålet. De fire valgte temaene relasjonelle forhold, teknologiske hjelpemidler, rettsikkerhet og yrkeskultur vil bli benyttet som hovedmoment i drøftelsen av utfordringer.

3.2.1 Relasjonelle forhold

Heder (2009) fremhever møtet med mennesker som en av det mest sentrale i politiryket (s. 280). Likeledes poengterer Hoel (2013) at politiarbeid starter i møte med mennesker enten det dreier seg om etterforskning eller ordenstjeneste. Hun mener at politiarbeidet handler om å være i en ansikt-til-ansikt-relasjon (s. 29). I analyserapporten fra POD (2015) kan man identifisere et slikt relasjonsperspektiv. Dette fordi det vektlegges i rapporten at PPS skal øke publikumsservicen. Erfaringer fra pilotprosjektet fremhevet blant annet at avhør på stedet opplevdes som en god service for publikum, fordi de involverte blir avhørt med en gang og det er ofte ikke behov for å kalle de inn til avhør på et senere tidspunkt (s. 20).

På tross av erfaringene fra pilotprosjektet er det likevel en sjanse for at det relasjonelle møtet mellom publikum og politi kan forringes. Det at arbeidsformen har et helhetlig mål om å effektivisere og kvalitetssikre etterforskningen kan antas å gå på bekostning av det relasjonelle menneskelige møtet mellom publikum og politibetjentene. En mulig utfordring kan være at politibetjenter begår det såkalte «*instrumentelle mistaket*» på individnivå. Hans Skjervheim (1926-1999) lanserte uttrykket det instrumentelle mistaket i sitt essay i 1972. Det instrumentelle mistaket kan forklares som instrumentelle handlinger der mennesker blir brukt som middel for å nå målet. Videre skiller uttrykkene poiesis og praxis mellom relasjonelle og instrumentelle handlinger. Utrykkene beskriver begge en handlingsrelasjon, hvorav den poiesis-typiske relasjonen beskriver den ene parten i relasjonen behandler mennesker som objekter for å frembringe et bestemt resultat (Christoffersen, 2011, s. 54-56).

Tatt dette i betraktning vil problemer kunne oppstå dersom politibetjenter begår det instrumentelle mistaket i møte med publikum ved PPS. Politibetjentenes ønske om å løse etterforskningsarbeid på stedet, kan paradoksalt forårsake at publikum blir brukt som et middel for å nå dette målet. F.eks. kan oppgaven med å utføre et «avhør på stedet» overse publikums ønske om å bli hørt i saken. Skjervheim kaller dette for en «*toleddet relasjon*» fordi den ene personen ikke hører på hva den andre personen forteller og i stedet for stiller

spørsmål rundt vedkommende sine motiver. Som følge av dette kan politiet begå det instrumentelle mistaket på individnivå. Dette kan føre til at publikum får mindre tillit til politiet og inntrykk av dårligere publikumsservice (Hoel, 2013, s. 143 & Christoffersen, 2011, s. 54-56).

Likevel bør politiet tilstrebe en tilnærmet praxis-typisk relasjon med publikum for å inneha en god relasjon. Den praxis-typiske relasjonen beskriver samhandling mellom mennesker i relasjonen. Politibetjentene må høre etter og forholde seg til det publikum forklarer for å oppnå den «*treleddede relasjonen*». På denne måten opprettholder man alle leddene i relasjonen, herunder to ledd som representerer publikum og politiet og det siste leddet representerer saken som den ene tar opp med den andre. Ved å opprettholde en slik relasjon opplever publikum forståelse fra politiet, noe som kan føre til at politiarbeidet som utføres skaper tillit og virker serviceinnstilt (Hoel, 2013, s. 143, Christoffersen, 2011, s. 56).

På en annen side viser Finstad (2000) til at politibetjenter kan oppleves som uengasjerte og utålmodige i publikums ønske om bistand i noe som politiet ser på som en rutinesak. Imidlertid opplever politibetjenter kravet til publikum som utidig mas og kritikk. På bakgrunn av studien til Finstad kan PPS oppleves ulikt fra politibetjenter og publikum. Arbeidsformen benyttes i alle ulike saksforhold, alt fra nabokrangel til alvorlige trafikkulykker. Det vil være ulike fremgangsmåter for hvordan man utøver PPS avhengig saksforholdet og politibetjentene. Man må derfor påregne at arbeidsformen kan medføre ulike reaksjoner og ikke alltid tilfredsstillende publikums ønske om bistand i alle saker (s. 82).

På tross av at politibetjenter har startet med å benytte seg av nettbrett og andre teknologiske hjelpemidler, kan dette trolig svekke kommunikasjonen med publikum. Tidligere var kommunikasjon med publikum kjernen av oppdragsløsning, som ved bruk av aktiv lytting og andre kommunikasjonsformer. Dagens situasjon legger til rette for at politibetjenter kan ta snarveier ved bruk av enkle søk i databasen for å skaffe seg opplysninger man ellers måtte spørre publikum eller operasjonssentralen om. Selv om dette er en svært god måte å kontrollere opplysninger gjennom, kan dette føre til at dialogen med publikum svekkes. I verste fall reduserer man muligheten for at politibetjentene utvikler sin verbale og nonverbale kommunikasjon i møte med publikum (Bråten, 2011, s. 19).

3.2.2 Tilgjengelige teknologiske hjelpemidler

En fordel med PPS er at arbeidsformen skal utnytte tilgjengelig teknologiske hjelpemidler til å løse flere politioppgaver enn tidligere. Med teknologiske hjelpemidler menes Ipad,

mobiltelefoner, lydopptaker og digitale systemer slik som Agent, STRASAK, PO og SSP. Dette skal bidra til samt legge til rette for at politipatruljen kan jobbe mer på egen hånd og ikke belaste operasjonssentralen med enkle gjøremål (POD, 2015).

Videre gjør teknologien tilgjengeligheten til informasjonen lettere og gir uante muligheter til å registrere og lagre opplysninger (Lie, 2015, s. 318). Likeledes gjør tilgangen til digitale systemer at politiarbeid på stedet kan innhente relevant informasjon og kunnskap på en systematisk og metodisk måte. Dette gjøres med formål å kunne treffe strategiske og operative beslutninger om forebyggende og bekjempende tiltak (NOU, 2009:12, s. 185).

Likevel er en sentral utfordring ved teknologiske hjelpemidler at mye av informasjonen er samlet i digitale systemer. Dersom et digitalt systemet svikter, henger seg opp eller får en slags feilfunksjon vil mye av informasjon bli borte eller gå tapt (Bøe, 2012). For patruljen kan dette bety at de ikke får gjennomført politiarbeidet som kreves, dersom informasjonen blir borte. Bakgrunnen for dette ligger i dagens situasjon der politiarbeid i større grad enn tidligere avhenger av søk og føringer i politiets digitale systemer. Uten tilgang til de digitale systemene kan patruljen oppleve at de ikke får fullført alle oppgavene på stedet.

En annen tenkt utfordring kan forekomme dersom politibetjenter blir mer styrt og avhengig av tilgjengelig informasjon for å ta en beslutning. Elisabeth Myhre Lie sier «Jo mer informasjon som er tilgjengelig, desto mer nødvendig oppleves informasjonen for å kunne ta en beslutning» (2015, s. 318). Resultatet av dette kan være at politibetjenter søker overdrevet mye mer informasjon før beslutningstaking enn det er nødvendig og behov for. Likeledes er forventningene fra arbeidsgiver til å bruke teknologisk hjelpemidler virke negativt for beslutningstakingen til politibetjenter som ikke mestrer eller har manglende teknologisk kompetanse (Lie, 2015).

På tross av mere tilgjengelig informasjon skal gjøre politiarbeidet lettere, forklarte en politibetjent i en studie foretatt av Lie (2015) at den tilgjengelige informasjonen om publikum, som utelukkende var negativ, gav færre sjanser til å se muligheter for endring (s. 320). Som følge av økt fokus på tilgjengelige informasjon i PPS, kan dette føre til stereotypiske fordommer mot enkelte mennesker eller grupper. Politiarbeid basert på stereotypiske fordommer kan ha store konsekvenser for hvem som kommer i politiets søkelys og registre. Patruljen kan enkelt sjekke ut opplysninger som de ønsker via nettbrettet som de har med seg i ordenstjenesten. F.eks. ved at man oppdager en bil som har flere negative

loggføringer på seg. Disse opplysningene kan være med på å konstruere eller forsterke en mistanke man opprinnelig ikke hadde (Lomell, 2007, s. 305).

Likeledes kan mer tilgjengelige opplysninger føre til overkontroller ovenfor marginaliserte rusmisbrukere. Nafstad (2011) har skrevet artikkelen «*de kriminelle kroppene*», som er et uttrykk for marginaliserte rusmisbrukere som bærer med seg en kropp som er uønsket og kriminell (s. 38). Dagens situasjon legger til rette for at politibetjenter kan gjøre kontroller og sjekke opplysninger via nettbrett, lettere enn noen gang tidligere. Oftere stopp og sjekk av marginaliserte rusmisbrukere er en mulig konsekvens med en arbeidsform som legger til rette for mer politiarbeid på stedet. Studier har vist at oftere stopp og sjekk av marginaliserte grupper kan bidra til mer registrert kriminalitet og føre til ytterligere utstøtning fra samfunnet. Finstad kaller dette «*politiblikkets innebygde problem*» fordi politiet risikerer å reproducere en klasse av utstøtte kriminelle. Likeledes bekreftes sannsynligvis vedkommende sitt selvbilde av å være en kjenning av politiet. Samtidig opprettholdes politiets eget bilde av vedkommende som en stadig mer aktiv kjenning (Finstad, 2013, s. 127).

3.2.3 Rettsikkerheten

Den samfunnsøkonomiske analyserapporten av politiarbeid på stedet fremhever blant annet økt rettsikkerhet, bedre informasjon og riktige påtaleavgjørelser. Forutsetningene blir bedre for å opplyse en sak på en god måte, og samle inn informasjon man ellers ville gått glipp av ved å samle inn informasjon på et tidlig tidspunkt. Sporsikring og lydavhør er vesentlige etterforskingsskritt som bør innhentes på et tidlig tidspunkt i etterforskningen. Resultatet av innhenting på et tidlig tidspunkt vil være avgjørende for rett påtaleavgjørelse (POD, 2015, s. 17-20).

I likhet med analyserapporten poengterer Bjerknes & Fahsing (2017) i sin bok at uavhengig av sakstypene er oppklaringen av en etterforskingssak størst der politiet er raskt på åstedet og iverksetter straksetterforskning. Straksetterforskningen kan innebære å avhøre fornærmede og vitner, for deretter å oppspore den antatte gjerningspersonen (s. 379). I tillegg legger POD (2015) vekt på at det antas at ferdigstilling av saker blir raskere dersom patruljen utfører flere etterforskingsskritt på stedet (s. 17).

På en annen side kan raske beslutninger basert på lite eller usikker informasjon øke faren for kognitive forenklingsstrategier og feilbeslutninger. Dette er på grunn av at politiet ofte har lite og ustrukturert informasjon i initialfasen av etterforskningen (Bjerknes & Fahsing, 2017). Tidspres kan derfor tenkes å være en nærliggende og utfordrende faktor i arbeidet med PPS

fordi man ofte har liten tid til å utføre etterforsningskrittene. Det finnes rikelig med psykologisk forskning omkring tidspress og menneskelig beslutningstaking. Tidspress fører blant annet til økt selektering i informasjonsbehandlingen. Ved PPS kan dette innebære at politibetjenter kan begrense fokuset til den informasjonen betjenten mener er mest relevant, mens mindre interessant informasjon kan bli ignorert. En annen ting tidspress kan gjøre med politibetjenter ved straksetterforskning er å redusere muligheten for å konstruere alternative hypoteser og alternativer (Ask & Granhag, 2008, s. 165 & 166). Dermed kan tidspress føre til at patruljen ikke får gjennomført avhør på stedet på en ordentlig måte, slik at publikum likevel må møte til avhør på et senere tidspunkt for å avgi forklaring.

Videre understreker Olsvik (2013) at noe av det viktigste vi foretar oss hele tiden må være i søken etter informasjon som svekker påstandene våre, altså falsifikasjonsprinsippet. Falsifikasjonsprinsippet ble innført av Karl Proppers og vil si å påvise at en påstand er gal eller uholdbar. Prinsippet bygger på å utsette hypoteser for så sterk kritikk som mulig for deretter å sitte igjen med en robust hypotese. For patruljen kan det være svært krevende å lage flere konkurrerende hypoteser og tilstrebe tilstrekkelig kritikk på et tidlig stadige av etterforskningen. Dette på grunn av at situasjonen ofte er uoversiktlig, tidspresset og lite opplysninger i saken. Patruljen kan dermed ende med å ikke oppnå en robust hypotese. Dette kan medføre at beslutningstakingen hos politibetjenter i ytterste konsekvens kan ende opp med å gjøre noe feil i henhold til gjeldende prinsipper og krav i etterforskningsarbeidet (s. 66-69).

Muligens den største utfordringen som politibetjent ved straksetterforskning ligger i menneskets, nedarvede kognitive forenklingstrategi, som i betydelig grad vil kunne redusere vår evne til å gjennomføre systematiske og pålitelige undersøkelser. To typiske kognitive forenklingstrategier med dokumentert forskning innenfor rettspsykologi kan ses i forbindelse med straksetterforskning. Det første typiske problemområdet er representativitet, som innebærer at politibetjenten har en tendens til å bedømme sannsynlighet om hva som er mest typisk for en situasjon, en gjenstand eller en person ut fra vår egen oppfatning. Det andre typiske problemområdet er bekreftelsestendens, som innebærer at politibetjenten legger merke til eller foretrekker opplysninger som bekrefter eksisterende oppfatninger eller tanker (Bjerknes & Fahsing, 2017, s. 90-96). Dette er to svært nærliggende utfordringer knyttet til det politiarbeid som gjøres på stedet, fordi man på et tidlig tidspunkt har lite opplysninger rundt saken og få verktøy å benytte seg av til å bedømme påliteligheten til det publikum forklarer. Patruljen må derfor stole på sin egen situasjonsforståelse og forklaringen til

publikum. Som følge av at politiet har lite og usikker informasjon i initialfasen av etterforskningen, kan beslutningsfeil bli gjort. F.eks. hvilke personer som kommer i politiets søkelys.

Likeledes viser Olsvik (2013) til at emosjonell engasjement i etterforskningen kan forårsake kognitive forenklingsstrategier. Han viser til eksempler der politibetjenter personlig engasjerer seg inn i saken og betjenter som får en slags «eierskapsfølelse» i saken. Dette er en uheldige konsekvens som kan føre til *tunnelsyn* for politibetjenter. Det er nærliggende å tro at politibetjenter ved straksetterforskning kan bli personlig berørt av saken eller de involverte partene. Dette fordi de første politibetjentene på stedet som regel er de eneste som ser åstedet i sin originale tilstand og møter de involverte partene rett etter hendelsen. Dersom en politibetjent blir personlig preget av saken og dette fører til *tunnelsyn* i etterforskningen, står man i fare for at etterforskningen ikke lenger er objektiv og åpen (s. 69).

Likevel peker analyserapporten fra politidirektoratet (2015) på at etterforskningskritt bør iverksettes på et tidlig tidspunkt. Nødvendigheten til å beskytte bevis er kritisk, men det er også kritisk å maksimalt utnytte de tidligste minuttene og timen i en etterforskning, noe som ofte refereres som «The Golden Hour» (Den gyldne time). Bakgrunnen for begrepet The Golden Hour var erkjennelsen om tidlige effektive handlinger resulterte i at man kunne sikre aktuell og betydningsfull materiale, som ellers ville blitt påvirket eller ødelagt i etterforskningen (Monckton-Smith et al., 2013). Politiarbeid på stedet i etterforskningsøyemed betraktes som en arbeidsform som skal ivareta det arbeidet som kreves av etterforskningen på et tidlig tidspunkt.

Tross at etterforskningsarbeid i initialfasen er viktig, er den likevel svært krevende for patruljen å gjennomføre. Dette fordi målet med straksetterforskning er å løse flest mulige oppgaver så tidlig og raskt med fokus på kvalitet. Oppgavene skal også være i henhold til gjeldende prinsipper og krav i politiet (Bjerknes & Fahsing, 2017, s. 379). Det kreves derfor mye av den enkelte patrulje for å gjennomføre etterforskning i initialfasen. F.eks. får ikke patruljen planlagt avhørene på stedet godt nok, samtidig som omgivelsene ofte ikke er optimale (Bjerknes & Fahsing, 2017, s. 31). Dessuten håndteres etterforskningen på stedet av ordenspatruljer som har primæroppgaven sin knyttet til operative oppgaver. Patruljene kan som regel bare utføre generalistoppgavene i etterforskningen av en sak, som bl.a. avhør på stedet eller åstedsundersøkelser. I tillegg må patruljen løpende vurdere hvilke etterforskningsoppgaver som er viktigst å utføre på stedet. Dette kan medføre at enkelte

etterforskningsoppgaver ikke blir utført som følge av manglende kompetanse eller prioriteringsfeil av patruljen (Bjerknes & Fahsing, 2017, s. 21).

3.2.4 Yrkeskulturen

Analyserapporten av PPS fra POD (2015) viser til at det er stor variasjon mellom politidistriktene, herunder bruken av tekniske hjelpemidler. De ulike variasjonene ute i distriktene kan knyttes til en sterk politikultur. Johannessen (2013) beskriver politikultur som måter å handle, snakke, tenke og utøve arbeid på i politiorganisasjonen (s. 29). I politikulturen står kollegasamhold sterkt, og former som «vi/dem» (politi/publikum) -tenking (Aas, 2009, s. 36). Tidligere erfaringer viser til at politikulturen er stabil over tid, tross eksterne forsøk på å forandre den gjennom å introdusere nye ideer om politiarbeidet, forandre på organisasjonen og avansert teknologi (Granér, 2004, s. 19). Den nasjonale implementeringen av arbeidsformen PPS kan derfor støte på flere kulturelle utfordringer.

I to ulike studier gjennomført av Gunnar Ekman og Kristin Hellesø-Knutsen viser at politikulturen kan styre seg selv uavhengig av de formaliserte tekstene som styrer politiarbeidet og politiledelsens ønsker (Ekman, 1999, Hellesø-Knutsen, 2013). Selv om ledelsen og nedskrevne regler ligger til rette for at alle patruljene skal utføre PPS, trenger nødvendigvis ikke politibetjentene å følge dette opp. Det Ekman kaller «*småpratets besluttsprocess*» representerer kollegasamholdets tolkninger av politiets oppgaver. Negative holdninger til PPS kan forekomme i form av pauseromsprat, eller såkalt "pikettprat" mellom politibetjentene (Ekman, 1999, s. 194). F.eks. en divisjon ved ordenavdelingen på politistasjonen kan ha verdier og normer som er i strid mot PPS. Dette kan medføre at politibetjentene ved denne divisjonen ikke tar PPS seriøst og dermed ikke utfører politiarbeidet ordentlig og profesjonelt. Johannessen (2013) understreker at nykomlinger blir forsøkt formet og integrerte i politidistrikt gjennom ulike kommunikasjonsformer (s. 45). Dersom PPS har negativt omdømme i gruppefelleskapet på divisjonen, kan dette påvirke nykomlingenes holdninger til arbeidsformen. I verste fall kan dette medføre til en subkultur som viderefører negative holdninger til arbeidsformen.

En annen interessant side ved politikulturen er at politibetjentene søker i stor grad etter oppgaver som interesserer dem. Dette ble belyst gjennom en studie gjennomført av Kristin Hellesø-Knutsen (2013). Dersom politiarbeid på stedet ikke oppleves som interessant nok er det mulighet for at den enkelte politibetjent eller patrulje kan fraskrive seg eller forflytte arbeidsoppgaver til noen andre (Hellesø-Knutsen, 2013, s. 296). Det samme poenget påpeker

Liv Finstad (2000) i hennes studie. Hun beskriver hva som menes med «*det ordentlige politiarbeidet*» og hva som ikke anses som ordentlig politiarbeid ut fra betjentenes forventninger. Det ordentlige politiarbeidet handler om en innholdsrik og spennende arbeidsdag som inneholder å fange en tyv, en biljakt og en blåtur. Dersom PPS ikke oppleves som spennende og innholdsrikt ut fra forventningene til politibetjentene kan dette medføre ulike reaksjoner. Dette kan føre til at arbeidsformen oppleves som bryderi og uinteressant, som gjør at politibetjentene fraskriver seg politiarbeid på stedet (s. 95-96).

Muligens en av de største utfordringene ligger i at politiarbeid på stedet er en relativt ny arbeidsform. PPS kan derfor støte mot en politikultur som forsvarer tradisjonelle oppfatninger av profesjonalitet i politiet mot det «nye» (Gundhus, 2009, s. 183). Noen eldre politibetjenter tar seg større friheter til selvstendige valg i tjenesten, uavhengig av andre kollegaer. Dette innebærer at noen eldre politibetjenter kan avvike fra den arbeidsstilen som de er pålagt å følge. Mens andre eldre betjenter har et motto som innebærer at de ikke skal gjøre mer enn de alltid har gjort (Granér, 2004, s. 94). Dette kan medføre at eldre politibetjenter fraskriver seg ansvar fra PPS, slik politiarbeidet enten ikke blir utført eller forflyttet over på andre politibetjenter.

På tross av at arbeidsformen skal bidra til å løse flere oppgaver på stedet, isolerer den samtidig patruljene for andre kommende oppdrag. Grunnen til dette er at patruljen må arbeide med de etterforskingsskrittene som må foretas i saken. Finstad påpeker at behovet for å være mest mulig tilgjengelig for operasjonssentralen og vissheten om at noe plutselig kan skje gjør at patruljene ikke ønsker å binde seg opp i noe. Ved PPS er det nødvendig for patruljen å bruke tid på stedet for å dokumentere hva som har skjedd på en tilstrekkelig måte. PPS bryter derfor med patruljens ønske om å være mest mulig tilgjengelig for nye oppdrag som kan komme. Dette kan medføre at patruljer ikke iverksetter PPS eller at arbeidet som utføres blir mangelfullt, fordi patruljens ønske er å bli kjapt ferdig for å være tilgjengelig for nye oppdrag (Finstad, 2000).

4.0 Avslutning

Tatt alt dette i betraktning har jeg i denne oppgaven belyst en rekke utfordringer rundt politiarbeid på stedet. Jeg har pekt på hvordan arbeidsformen kan vende politiet i en moderne og handlekraftig retning, med fokus på kravet om kvalitet og effektivitet i politiarbeidet.

Første enhet på åstedet har fått større annerkjennelse for etterforskningsarbeid enn tidligere. Dermed har ønsket om en helhetlig og strukturert arbeidsform som PPS fått plass i den operative tjenesten. I tillegg har man sett gevinsten av å øke tilgjengelige teknologiske hjelpemidler til patruljen, samt opplæring og evaluering av etterforskningsoppgaver på stedet. Videre har jeg drøftet relevante utfordringer, herunder relasjonelle forhold, tilgjengelige teknologiske hjelpemidler, rettsikkerhet og yrkeskultur.

Det relasjonelle menneskelige møtet med publikum er en viktig del av jobben til politiet. PPS legger til rette for at patruljen kan ta avhør av publikum på stedet, istedenfor at publikum reiser inn på stasjonen i ettertid for å avgi forklaring. Det påpekes i oppgaven at det relasjonelle forholdet mellom publikum og politi kan forringes som følge av PPS. Dette fordi økt fokus på etterforskningsoppgavene på stedet kan gå på bekostning av samtalene mellom politiet og publikum. En fare er at politiet begår det instrumentelle mistaket fordi publikum ikke blir hørt i saken, og i stedet for behandlet som objekter i etterforskningsarbeidet. Dette kan føre til at publikum får mindre tillit til politiet og inntrykk av dårligere publikumsservice. På tross av at tilgjengelige opplysninger skal bidra til å gjøre politiarbeidet mer effektivt, kan det gå på bekostning av kommunikasjonen politiet har med publikum. Det kan virke dempende for kommunikasjonen fordi politiet heller tar snarveier via nettbrettet for å sjekke opplysninger i stedet for å prate med publikum.

Tilgjengelige teknologiske hjelpemidler hjelper patruljen med å løse enkle oppgaver som ellers ville blitt en belastning for operasjonssentralen. Disse hjelpemidlene gjør informasjon mer tilgjengelig enn tidligere. Oppgaven påpeker likevel utfordringer ved bruk av de teknologiske hjelpemidlene i PPS, herunder teknisk svikt i politiets digitale systemer. Dette kan medføre at patruljen ikke får fullført alle oppgavene på stedet. Videre understreker oppgaven faren for at politibetjenter blir for avhengig og styrt av tilgjengelig informasjon for å ta en beslutning. I tillegg kan tilgjengelig informasjon bidra til å gi færre handlingsalternativer for enkelte mennesker eller grupper, noe som kan medføre stereotypiske fordommer. Likeledes legger tilgjengelige teknologiske hjelpemidler til rette for at politibetjenter enklere kan sjekke opplysninger enn tidligere. For marginaliserte rusmisbrukere kan dette medføre oftere stopp-og-sjekk og dermed mer registrert kriminalitet. Dette vil sannsynligvis opprettholde bilde av vedkommende som en aktiv kjenning.

Rettsikkerheten skal ivaretas med tidlig iverksetting av etterforskningskritt av patruljen for best mulig å sikre bevis som ellers kan gå tapt. Likevel påpeker oppgaven at kognitive forenklingsstrategier eller feilbeslutninger er aktuelle utfordringer hos politibetjenter som utfører straksetterforskning. Grunnen til dette er at det ofte foreligger tidspress samt lite og usikker informasjon på et tidlig stadige av etterforskningen. Dette kan bl. a. medføre at patruljen går i bekreftelsesfellen, noe som kan påvirke etterforskningen i feil retning. Dessuten er omgivelsene ofte ikke optimale for PPS, samt feilprioritering og manglende kompetanse i patruljen kan medføre at etterforskningsoppgavene i saken ikke blir utført. Oppgaven påpeker at uoversiktlig situasjon, tidspress og lite informasjon reduserer politibetjentenes mulighet til å lage flere konkurrerende hypoteser og utsette hypotesene for tilstrekkelig kritikk. Dette kan medføre at patruljen ikke har en tilstrekkelig robust hypotese under etterforskningsarbeidet.

Yrkeskulturen i politiet preges av sterkt kollegasamhold. Tidligere erfaringer viser til at politikulturen er stabil over tid, tross flere forsøk på å forandre den. Oppgaven påpeker at PPS er å anse som noe «nytt» som derfor kan skape ulike reaksjoner hos politibetjenter som allerede har vært en del av organisasjonen i lengre tid. Noen eldre politibetjenter tar seg større friheter til selvstendige valg i tjenesten, noe som kan føre til at politiarbeidet ikke blir utført eller forflyttet over på kollegaene. Likeledes viser oppgaven til at politibetjenter ikke nødvendigvis trenger å følge nedskrevne regler eller politiledelsens ønske for PPS. Dessuten søker politibetjenter politioppgaver som de opplever som innholdsrike og spennende, det såkalte ordentlige politiarbeidet. Dersom PPS ikke oppleves som spennende nok kan dette medføre fraskrivelse eller forflytting av arbeidsoppgaver. Avslutningsvis påpeker oppgaven at PPS bryter med patruljens ønske om å være mest mulig tilgjengelig for kommende oppdrag. Dette kan resultere i at patruljen ikke iverksetter PPS eller at politiarbeidet blir mangelfullt.

5.0 Litteraturliste

- Ask, K. & Granhag, P.A. (2008). *Psykologiske påverkansfaktorer ved utredningsarbeite*. I P.A. Granhag & S.Å. Christianson (Red.), *Handbok i rettspsykologi* (s. 161-174). Stockholm: Liber.
- Bjerknes, O.T. & Fashing, I. (2017). *Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis*. Fagbokforlaget.
- Bjerknes, O. T. & Johansen, A. K. H. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring* (2. opplag). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bråten, O. A. (2011). *Håndbok i konflikthåndtering: Forebygging av trakassering, trusler og vold*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Bøe, O.H., Hornnes, M.E., Mykland, O.H., Nått, H. T. (2012). *IT 1: Basisbok for informasjonsteknologi 1* (2. utg.) Gyldendal Norsk forlag, Halden Dataservice.
- Christoffersen, S. A. (Red.) (2011). *Profesjonsetikk: Om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Olsvik, E. H. (2013). *Vitenskapsteori for politiet: Tenkemåter i kunnskapsstyrt politiarbeid*. Oslo: Gyldendal.
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Oslo: Pax – Forlag A/S.
- Finstad, L. (2013). *Politiblikket*. Oslo: Pax - Forlag A/S.
- Gundhus, H. I. (2009). *For sikkerhets skyld: IKT, yrkeskulturer og kunnskapsarbeid i politiet*. Oslo: Unipub.

- Heder, M. (2009): "*Vad er en bra polis?*" I: *Bornemark, Jonna & Fredrik Svenaesus (red.): Vad är praktisk kunskap?* s.264-389. Studies in Practical Knowledge. Söderntörn: Söderntörns Högskola.
- Hoel, L. (2013). *Politiarbeid i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2015). *Endringer i politiloven mv.* (Prop. 61 LS 2014-2015). Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/0f5847ca5bae4b2996b6441423e5ea09/no/pdfs/prp201420150061000dddpdfs.pdf>
- Lie, E. M. (2015). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk
- Lomell, H. M. (2007). *Selektive overblikk: En studie av videoovervåkingspraksis*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nafstad, I. (2011). Rusbrukere i det offentlige rom i Oslo: De kriminelle kroppene. *Materialisten: Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt* 38(1), 26-48.
- NOU 2009:12. (2009). *Et ansvarlig politi: åpenhet, kontroll og læring: evalueringsrapport fra utvalget oppnevnt av Justis- og politidepartementet 5. mars 2008*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning. Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2009-12/id560793>
- Politidirektoratet, (2014a). *Pilotprosjekt: Politiarbeid på stedet. Evalueringsrapport for utprøvningsfase 1*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet, (2014b). *Pilotprosjekt: Politiarbeid på stedet. Evalueringsrapport for utprøvningsfase 2*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet, (2015). *Pilotprosjekt: Politiarbeid på stedet. Evalueringsrapport for utprøvningsfase 3*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet (2015). *Analyse av politiarbeid på stedet*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2016) *Sluttrapport: Politiarbeid på stedet*. Oslo: Politidirektoratet.

Skarpenes, N., (2015, 13. november). Politiarbeid på stedet vil løfte politiet [Blogg post].
Hentet fra: <https://www.phs.no/om-phs/sjefsbloggen/politiarbeid-pa-stedet-vil-lofte-politiet/>

5.1 Selvvalgt pensum

Aas, G. (2009). *Politiinngrep i familiekonflikter. En studie av ordenspolitiets arbeid med familiekonflikter/familievoldssaker i Oslo*. (Doktorgradsavhandling). Universitet i Oslo, Oslo. (18 sider).

Ekman, G. (1999). *Från text till batong – om poliser, busar ock svennar*. (Doktorgradsavhandling). Ekonomiska Forskningsinstitutet (EFI) vid Handelshögskolan i Stockholm, Elanders Gotab, Stockholm. (47 sider).

Granér, R. 2004. *Patrullerande polisens yrkeskultur*. (Doktorgradsavhandling) Socialhögskolan, Lunds Universitet (70 sider).

Johannessen, O., S. (2013) *Politikultur: Identitet, makt og forandring i politiet*. Akademika forlag. (30 sider).

Hawthorne, R., M. (1998) *First Unit Responder: A Guide to Physical Evidence Collection for Patrol Officers*. CRC Press Inc. (15 sider).

Hellesø-Knutsen, K. (2013). *Jakten på risiko. Vurderinger, følelser og valg hos patruljerende politi*. (Doktoravhandling), Universitetet i Stavanger, Stavanger. (50 sider).

James, S., H. & Nordby J., J. (2005). *Forensic science; an introduction to scientific and investigative techniques* (2. utg.). Ringgold Inc. (26 sider).

James, S.H., Nordby J.J. & Bell, S. (2014). *Forensic science; An Introduction to Scientific and Investigative Techniques, Fourth Edition*. CRC Press Inc. (25 sider).

Kenney, D.J., White, M.D. & Ruffinengo, M.A. (2010). *Expanding the Role of Patrol in Criminal sa Investigations: Houston's Investigative First Responder Project*, Police Quarterly. 13(2) 136–160. DOI: 10.1177/1098611110365687. (24 sider).

Monckton-Smith, J., Adams, T., Hart, G.A. & Webb, J. (2013). *Introducing Forensic and Criminal Investigation*. SAGE Publications Ltd. (45 sider).

Tilsammen 350 sider.